

Tadeusz Piątek, Rzeszów; Polska
e-mail: tpiatek@poczta.fm

NEOMEDIALNE CONDITIONS OF WORK ACADEMIC TEACHER

Annotation. *A new approach to the use of computer - Internet in education is the concept of a learning network - that is collectivism. Connectivism - learning by connecting between network nodes and knowledge acquisition. In this context, the problem arises due to the fact that our knowledge is created from the information processed by us. The knowledge contained in the nodes of information is a knowledgeable person programming and may have features true knowledge, half-truths or false.*

The teacher should be both academic student role model, organizing work. Teacher who use outdated teaching methods, forms and means of teaching undermines the essential purpose of school – college which is to implement the student to self-education and self-improvement

Key words: *neomedia, a university teacher, the information society; teaching high school*

Słowa kluczowe: *neomedia, nauczyciel akademicki, społeczeństwo informacyjne; dydaktyka szkoły wyższej*

Wprowadzenie. Z punktu widzenia funkcjonowania systemu kształcenia na poziomie wyższym jednym z ważniejszych komponentów tego systemu jest nauczyciel akademicki. Jego przygotowanie, jakość jego pracy rzutuje zarówno na jakość wewnętrzną jak i zewnętrzną szkoły wyższej. Jakość wewnętrzna to realizacja celów deklaracyjnych szkoły, jakość zewnętrzna to przydatność nabytych cech osobowych, wiadomości i umiejętności absolwenta w przyszłej pracy zawodowej, w funkcjonowaniu społeczeństwie. Obecne społeczeństwo określamy mianem społeczeństwa informacyjnego, którego wskaźnikiem rozwoju jest dostęp do Internetu obywateli, ich poziom kultury informacyjnej. Grupą znaczącą społecznie i jednocześnie decydującą o przyszłości społeczeństwa są m. in. absolwenci szkół wyższych. Ich przygotowanie do sprawnego funkcjonowania w społeczeństwie informacyjnym to zadanie szkoły wyższej a tym samym zadanie nauczycieli akademickich.

Z badań przeprowadzonych przez Eurostat w 2011 roku wynikało, że ok. 12 proc. mieszkańców 27 krajów UE w wieku 16-74 lat nigdy nie korzystało z komputera. Wśród młodych ten odsetek jest znacznie niższy – jakkolwiek styczność z komputerem deklaruje w Unii 96 proc. osób w wieku 16-24 proc. [31]. Obecnie sytuacja znacząco się zmieniła większość osób ma dostęp do komputera, Internetu a uruchomienie e-urzędów spowodowało, że większość obywateli stała się czynnymi uczestnikami społeczeństwa informacyjnego. Problem jaki występował i nadal występuje to problem analfabetyzacji komputerowej, informacyjnej zarówno analfabetyzacji pierwotnej jak i wtórnej.

Spółeczeństwo informacyjne – wybrane zagadnienia

Wraz z przekształcającym się społeczeństwem przemysłowym w społeczeństwo informacyjne należało się spodziewać wielkich strukturalnych przemian społeczeństwa w sferze publicznej, społecznej, edukacyjnej, gospodarczej. Możliwości «ery informacji»

nie są – nie będą absolutne, ale mogą stać się sukcesem lub porażką ludzkości. Czy będzie to porażka czy sukces w dużej mierze będzie zależeć od przygotowania społeczeństwa, zrozumienia i realizacji wynikających stąd zadań związanych z ukształtowaniem kultury informacyjnej społeczeństwa.

Kultura informacyjna jest wskaźnikiem poziomu rozwoju społeczeństwa informacyjnego (grup i jednostek w danej epoce historycznej) uwarunkowanym stopniem opanowania sił przyrody, osiągniętym stanem wiedzy i twórczości artystycznej oraz formami współżycia społecznego z wykorzystaniem technologii informacyjnych. *Kultura informacyjna* to sposób życia danej zbiorowości; system wyuczonych wzorów zachowania się; całokształt dorobku ludzkości będący efektem stosowania szeroko rozumianych technologii informacyjnych [21].

Na kulturę informacyjną składają się:

- operatywna wiedza oparta na wiedzy ogólnej, umożliwiająca zrozumienie oraz krytyczną analizę zjawisk zachodzących w sferze interakcji systemu: człowiek – technologie informacyjne – informacja [19];

- umiejętności intelektualne i manualne umożliwiające wykorzystanie technologii informacyjnych w celu wytworzenia dóbr i zaspokajania potrzeb jednostek i całego społeczeństwa;

- przekonania i motywacje wobec informacji i technologii informacyjnych przejawiające się w zainteresowaniach i zaangażowaniu w problematykę informatyzacji społeczeństwa opartego na wiedzy i osobistej odpowiedzialności za jej skutki [21; 5].

Biorąc pod uwagę czynniki wpływające na formę i jakość komunikowania w organizacji D.A. Marschand wymienia m.in. kulturę informacyjną – rozumianą jako wartości, postawy i zachowania mające wpływ na sposób «wyczuwania», zbierania, organizowania, przetwarzania, przekazywania i wykorzystywania informacji [13].

Według D.A. Marschanda kulturę informacyjną można podzielić następująco:

– Kultura badawczą (antycypacja). Menedżerowie i pracownicy poszukują informacji, aby lepiej przewidzieć przyszłość oraz przystosować się do przyszłych trendów;

– Kultura odkrywczą (tworzenie). Menedżerowie i pracownicy są otwarci na nowe, pozytywne postrzeganie kryzysu i radykalnych zmian oraz szukają sposobów stworzenia przewagi konkurencyjnej;

– Kultura funkcjonalna (kontrolna). Menedżerowie i pracownicy wykorzystują informację jako sposób egzekwowania władzy lub wpływów.

– Kultura dzielenia się (adaptacyjna). Menedżerowie i pracownicy ufają sobie na tyle, aby wykorzystywać informację do adaptacji i poprawy wyników [13; 14];

Spółeczeństwo informacyjne to ogół ludzi mających łatwe możliwości komunikowania się oraz dostęp do potrzebnych informacji, które wpływają na poprawę warunków, jakości życia, wykonywanie pracy oraz wypełnianie powinności obywatelskich» Powstanie globalnego społeczeństwa informacyjnego jest nieuniknione. Jego dominującym symbolem jest informacja [6]. Społeczeństwo informacyjne to społeczeństwo, które:

- wytwarza informacje,
- przetwarza informacje,
- przechowuje informacje,
- przekazuje informacje,
- pobiera informacje,
- wykorzystuje informacje.

Szkoła wyższa – uniwersytet – zadania funkcje

Studia wyższe w myśl *Ustawy prawa o szkolnictwie wyższym* w Dziale I «System szkolnictwa wyższego» prowadzone są na uczelniach publicznych i niepublicznych.

Podstawowymi zadaniami uczelni są:

- 1) kształcenie studentów w celu ich przygotowania do pracy zawodowej;
- 2) wychowywanie studentów w poczuciu odpowiedzialności za państwo, za umacnianie zasad demokracji i poszanowanie praw człowieka;
- 3) prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych oraz świadczenie usług badawczych;
- 4) kształcenie i promowanie kadr naukowych;
- 5) upowszechnianie i pomnażanie osiągnięć nauki, kultury narodowej i techniki, w tym poprzez gromadzenie i udostępnianie zbiorów bibliotecznych i informacyjnych;
- 6) kształcenie w celu zdobywania i uzupełniania wiedzy;
- 7) stwarzanie warunków do rozwoju kultury fizycznej studentów;
- 8) działanie na rzecz społeczności lokalnych i regionalnych.

Inny charakter mają uczelnie zawodowe prowadzące wyłącznie studia pierwszego stopnia nie są obowiązane do wykonywania zadań określonych w ust. 1 pkt 3 i 4 [22].

Uniwersytet – znaczenie pojęcia. Pojęcie «uniwersytet» w swoim etymologicznym znaczeniu oznacza ogół (w sensie ogółu i kompleksowości podejmowanych badań) oraz powszechność (nie tylko w znaczeniu dostępności dla wszystkich). Pojęcie uniwersytet jest treściowo powiązane z pojęciem wspólnoty i pojęciem instytucji [3].

Uniwersytet, rozumiany ogólnie jako akademicka szkoła wyższa, bez względu na to czy odwołuje się do tej nazwy czy też nie i bez względu na rodzaj reprezentowanych dyscyplin naukowych, jest instytucją szczególną, której kulturotwórcza rola ma ogromne znaczenie. Uniwersytet jest instytucją powołaną do rozwijania i szerzenia wiedzy, instytucją, która odwołuje się do pewnych wartości wspólnych dla wszystkich uczelni akademickich, a także buduje na tym fundamencie swoją własną tradycję. Każdy uniwersytet tworzy własną kulturę, kształtującą się w wieloletnim procesie wykonywania zadań i osiągania celów, które składają się na określoną przez Senat misję, obejmującą badania naukowe i kształcenie akademickie. Można więc powiedzieć, że dzieło uniwersytetu i on sam jest częścią narodowej kultury [30].

Uniwersytet jest wspólnotą osób powiązanych wspólnym celem – dążeniem do poszukiwania prawdy. Dochodzenie do prawdy, jej umiowanie i ciągłe poszukiwanie (odkrywanie) może być i faktycznie jest realizowane na różnych drogach, w różnych formach organizacji instytucjonalnej. Wielość dróg poszukiwania prawdy wiąże się i wynika z ogółu problemów badawczych jakie podejmowane są przez ludzi wiążących się z uniwersytetem [5]. Jak zauważa A. Młynarczyk Uniwersytet powinien być miejscem wspólnotowego poszukiwania prawdy, powinien być polem bitwy o prawdę, gdzie dyscypliny naukowe są autonomiczne i każda jest jednakowo ważna [15].

Cele i zadania współczesnego uniwersytetu

J. Newman w swoich wykładach już w roku 1887 widział uniwersytet jako miejsce oddziaływania na studenta, pobierającego wiedzę – wiedzę jako pewna całość, wiedzę, która jest celem dla siebie. Dla J. Newmana materia wiedzy jest czymś dogłębnie jednolitym jako dzieło stwórcy, natomiast poszczególne nauki wzajemnie się dopełniają, korygują, równoważą [16].

Na dużą rolę uniwersytetów wskazuje M. Krąpiec pisząc «... Jedną z charakterystycznych cech społeczeństw rozwijających się jest rozwój oświaty i szkolnictwa, a w szkolnictwie rozwój uniwersytetów (i innych szkół wyższych) o różnorodnym profilu naukowym. Przewyciężenie analfabetyzmu, w tym analfabetyzmu neomedialnego (przyp. T. Piątek) poprzez wykształcenie specjalistów dla gospodarki (mniej lub bardziej upaństwowionej) stwarza państwom – zwłaszcza pragnącym nadrobić opóźnienie rozwojowe – szansę dobrobytu. Stało się rzeczą oczywistą, że współczesne społeczeństwo może się wzbogacić tylko przy pomocy środków opracowanych przez naukę. Potrzeba bowiem wybitnych specjalistów w rozmaitych dziedzinach

przemysłu dla racjonalnego wykorzystania naturalnych bogactw kraju. Tylko wysoko wykształceni specjaliści, wykwalifikowani w odpowiednich dziedzinach nauki i techniki, mogą kierować rozwijającą się współczesną gospodarką» [10]. Podobne stanowisko znajdujemy w dokumentach Komisji Wspólnot Europejskich, kiedy mówi się o gospodarce opartej na wiedzy podkreśla się szczególnie rolę uniwersytetów. Wiąże się ona z wpływaniem na proces przekształcania społeczeństw w społeczeństwa wiedzy. Uniwersytety kształcą stale rosnącą liczbę studentów i przekazują im coraz wyższe kwalifikacje, przyczyniając się do wzrostu konkurencyjności europejskiej gospodarki. Przyszłość upatruje się w tzw. *obywatelu uczącym się*, gdzie wg prognoz w 2002 roku przewidywano, że wystąpią następujące zmiany:

Uniwersytet dziś (XX wiek – przy. autora): studenci – młodzież bez doświadczenia zawodowego, nauczyciel wie czego student ma się uczyć, student studiuje na jednym uniwersytecie

Uniwersytet jutra to Uniwersytet dziś+ (XXI wiek – przy. autora):

Studenci dorośli z doświadczeniem zawodowym, wiedzący czego nauczyciel ma ich nauczyć, studiujący na wielu uniwersytetach, nauczanie metodami problemowymi [1].

Współcześnie do zadań uniwersytetu zalicza się:

- kształcenie i doskonalenie wykwalifikowanych kadr dla różnych dziedzin gospodarki i kultury;
- kształcenie kadr naukowych i ich doskonalenie;
- prowadzenie badań naukowych zmierzających do rozwoju nauki poprzez badania «stosowane», służące bezpośrednio potrzebom gospodarki i postępowi technicznemu;
- pielęgnowanie i rozwijanie kultury narodowej [23].

Nauczyciel akademicki – rola i zadania we współczesnej dydaktyce szkoły wyższej

Jak zauważa H. Sarras – funkcje i zadania szkoły wyższej kształtują sylwetkę jej nauczyciela, a tym samym wpływają na proces kształcenia i doskonalenia kadr nauczycielskich. Nauczyciel akademicki (tak jak i jego uczelnia) spełnia połączone funkcje badawczą i dydaktyczną, a ponadto funkcję organizacyjną nazwaną funkcją administracyjną (zarządzanie szkołą i jej jednostkami organizacyjnymi oraz czynności pomocnicze w tym zakresie) [25]. Ważnym zagadnieniem w tym kontekście wydaje się być dorobek naukowy nauczyciela akademickiego, który jest potwierdzeniem posiadania wcześniej wspomnianych kompetencji. Jeżeli studia mają przygotować studenta do granic poznania w danej dziedzinie to jak słusznie zauważa H. Sarras nauczyciel akademicki musi być tym, który tę granicę przekroczył i wniósł określony wkład do zasobu wiedzy. Jak wielki to ma być wkład to już sprawa wytycznych związanych m.in. oceną dorobku nauczyciela akademickiego, dynamiką

postępu cywilizacyjnego i możliwości wsparcia nauczyciela przez szkołę wyższą [25].

Zgodnie z polską klasyfikacją zawodów «Nauczyciel akademicki» – to jeden z zawodów oznaczony kodem [8]:

2311 – Nauczyciele szkół wyższych, i np.:

231106 Nauczyciel akademicki – nauki humanistyczne ,

231114 Nauczyciel akademicki – nauki techniczne .

Z kolei w ustawie o szkolnictwie wyższym «Nauczyciele akademicy» to:

- pracownicy naukowo-dydaktyczni,
- pracownicy dydaktyczni,
- pracownicy naukowci,
- dyplomowani bibliotekarze oraz dyplomowani pracownicy dokumentacji i informacji naukowej.

Zadania Nauczyciela akademickiego jakie wskazuje ustawa to m.in. Art. 11.1. mówiący, że «Pracownicy naukowo-dydaktyczni są obowiązani:

- 1) kształcić i wychowywać studentów, w tym nadzorować opracowywanie przez studentów prac zaliczeniowych, semestralnych, dyplomowych, pod względem merytorycznym i metodycznym;
- 2) prowadzić badania naukowe i prace rozwojowe, rozwijać twórczość naukową albo artystyczną;
- 3) uczestniczyć w pracach organizacyjnych uczelni» [22].

Podpunkt mówiący, że nauczyciel akademicki powinien kształcić i wychowywać studentów, obecnie jest rzadko poruszany. W wcześniejszych dyskusjach wychowanie w szkole wyższej było ważnym komponentem funkcji szkoły wyższej. Na sesji naukowej w Poznaniu w 1973 roku H.Muszyński stwierdził, «Wychowanie w szkole wyższej nie dokonuje się w oparciu o doraźne oddziaływania o charakterze administracyjnym. Opiera się ono na uruchamianiu w sposób celowy i zorganizowany długotrwałych procesów oraz mechanizmów osobotwórczych. ... System wychowawczy szkoły wyższej musi się oprzeć na następujących założeniach:

1. Student kształtuje się w toku swojego działania, tzn. pod wpływem działań jakie uprawia.
2. Słuchacz szkoły wyższej uprawia taką działalność , na jaką pozwala jego sytuacja stworzona przez uczelnię dla procesów wychowania. ...
3. Osobotwórczy wpływ sytuacji zależy od częstotliwości i urozmaiconego charakteru. ...
4. Aktywność ma wpływ ma osobotwórczy wówczas, kiedy jest wykonywana w sposób zaangażowany. ...
5. Młodzież studiuje najczęściej angażuje się w działania, które zaspokajają jej potrzeby.
6. Student działa zawsze w warunkach kontroli społecznej własnego środowiska. Przestrzega norm i obyczajów, które w tym środowisku panują.
7. Student kształtuje swoją osobowość pod wpływem tych sytuacji, które prowadzą do samorealizacji. ...

8. Osobowość studenta kształtuje się w toku działania osób najbliższych (więź o podłożu wspólnych działań). Więzy działania nie tworzą się tam gdzie panuje formalizm i dystans [22].

Dzisiaj po 38 latach postulaty są nadal aktualne, zmieniły się tylko cele wychowania, formy aktywności i zainteresowań studentów. W 1973 roku gdy upowszechniono w trybie stacjonarnym jednolite studia magisterskie, gdzie wychowawcze funkcje procesów kształcenia znalazły swoje odbicie w planach studiów poprzez realizację przedmiotów tj.: podstawy filozofii marksistowskiej, ekonomia polityczna, podstawy nauk politycznych. Dziś w czasach, gdy wartości te nie przystają do rzeczywistości społeczno-politycznej i gospodarczej przedmiotów tych w planach studiów się nie realizuje, ale jednocześnie w ramach szukania oszczędności i nie realizuje się większości kierunków przedmiotów wskazanych z punktu widzenia procesów wychowania tj.: etyka, etyka mediów (neomediów), filozofia, pedagogika społeczna, pedagogika pracy. Temat wychowania po pracy i przez pracę część osób kojarzy z wychowaniem socjalistycznym, zapominając, że pedagogika pracy ma wymiar uniwersalny, pozasystemowy politycznie. To człowiek może przynależeć do określonej partii, wyznawać jej idee, jego praca ma zawsze wymiar osobowy, i ma wpływ na rozwój jego jako człowieka.

Neomedialne aspekty pracy nauczyciela akademickiego

W literaturze pedagogicznej można spotkać różne podziały zakresów edukacyjnych zastosowań neomediów (mediów cyfrowych). Jednym z nich jest podział, który wyodrębnia trzy etapy, w których neomedia okazują się narzędziem użytecznym:

1. Projektowania i przygotowania kształcenia,
2. Realizacji procesu kształcenia,
3. Procesu uczenia się w ramach zorganizowanych zajęć dydaktycznych i nauki własnej.

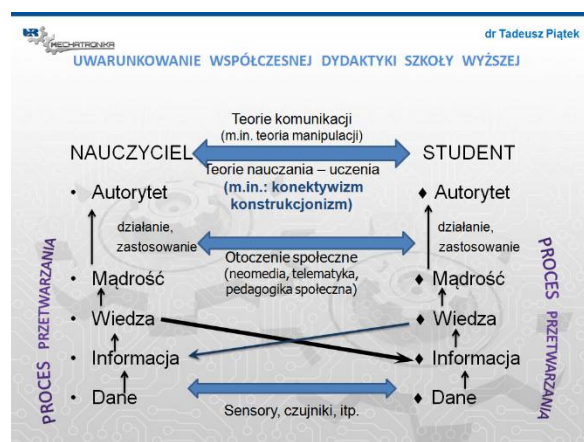
Neomedia w procesie dydaktycznym mają zastosowanie jako źródło informacji – współczesny podręcznik. W czasach, gdy posiadanie telefonu nie jest problemem, a oprócz linii kablowej mamy możliwość korzystania z telefonów komórkowych, podłączenie komputera do «Internetu» nie jest problemem i było by poważnym błędem nie wykorzystanie tych możliwości do nauczania. Internet – to źródło informacji, które pełni funkcję nowoczesnego podręcznika. Należy zaznaczyć, że Internet jak i ogólnie ujmując neomedia są ze względu na swój charakter (ogólnodostępność w edycji) źródłami informacjami prawdziwej i nieprawdziwej i celowo zmanipulowanej przez półprawdy).

Neomedia są dominującym środkiem dydaktycznym. Obecne komputer multimedialny wraz z dodatkowymi urządzeniami zewnętrznymi typu tablica interaktywna, projektor czy kamera stwarza możliwości znacznego zwiększenia efektywności kształcenia. Koncepcją, w ramach której można dobrze opisać a jednocześnie znaleźć poprawne metodycznie zastosowania komputera w edukacji – jest m.in. teoria

wielostronnego kształcenia W. Okonia. Teoria ta integruje cztery sposoby uczenia się (przyswajanie, odkrywanie, przeżywanie, działanie) z czterema wzajemnie uzupełniającymi się metodami nauczania (podająca, problemową, eksponującą, praktyczną) i odpowiadającymi im strategiami działania (informacyjną, problemową, emocjonalną, operacyjną), zgodnie z przyjętą strukturą wiedzy naukowej i składającymi się na nią warstwami treści (opisową, wyjaśniającą, oceniającą i normatywną) oraz z czterema możliwymi postawami (receptywną, badawczą, efektywną, aktywną) [17].

Zaletą komputerów jest fakt, że komputery nie męczą się, nie irytują, mogą powtarzać te same czynności wiele razy. Student ucząc się z komputerem czuje się bardziej pewny, nie obawia się upokorzenia ze strony innych. Komputery charakteryzują się funkcjonalnością i wraz ze swoim oprogramowaniem są pomocne w realizacji zadań tj.: budzenie zainteresowań poznawczych, rozwój zdolności twórczych, możliwość edycji swojej pracy intelektualnej, bezpośrednia komunikacja między osobami z odległych miejsc (poczta elektroniczna), itp. [28].

Nowym spojrzeniem na wykorzystanie Neomediów – Internetu jest koncepcja uczenia się sieciowego – czyli konektywizm. Konektywizm – uczenie się poprzez łączenie się między węzłami sieci i pozyskiwanie wiedzy. W tym kontekście problem powstaje w związku z faktem, że nasza wiedza powstaje z przetworzonej przez nas informacji. Wiedza znajdująca się w węzłach informacyjnych jest wiedzą osoby programującej i może mieć cechy wiedzy prawdziwej, półprawdziwej lub nieprawdziwej. Ponadto wiedza umieszczona w węzłach informacyjnych pozyskiwana może być w różnych celach i cele de decydują o jej charakterze znaczeniowym, tzn. czy jest wiedzą (odtwórczą, pozyskaną, obcą), czy jest informacją, z której po przetworzeniu powstanie nasza własna wiedza.

Rys. 1. Uwarunkowania współczesnej dydaktyki szkoły wyższej

W procesie tradycyjnego nauczania uczenia się występuje czynnik ludzki – spotkanie osób – wzajemnie na siebie oddziaływujących. W czasach, gdy w procesie

nauczania – uczenia się nie występują relacje człowiek – człowiek, gdy mówimy o e-nauczaniu, e-learningu, e-uczelni, itp. występuje zjawisko wiedzy pozornej, wirtualnej, która zanika w momencie braku dostępu do Internetu z przyczyn braku zasięgu lub braku zasilania energią. W tym układzie społeczno – cywilizacyjno – technologicznym człowiek staje się zakładnikiem neomediów. Nauczyciel akademicki powinien być osoba przygotowaną do kierowania rozwojem swoich studentów tak, aby nie byli uzależnieni od: mediów (medioholizm), telefonu (fonoholizm) czy szerzej ujmując neomediów (neomediolizm).

Powyższe zagadnienia mają wymiar techniczny tzn. widzenie komputera (technologii informatyczno-informacyjnych) jako przedmiotu nauczania i jako narzędzie pracy studenta. W ramach przedmiotu «technologie informacyjne» studenci mają możliwość uzupełnić i poszerzyć zakres swoich umiejętności i wiadomości z wybranych zakresów «wiedzy komputerowej». Problem pojawia się po zakończeniu studiów, gdzie podobnie jak w przypadku drukowanych mediów tradycyjnych (gazety, książki) występowało zjawisko analfabetyzmu wtórnego, tak teraz występuje zjawisko analfabetyzmu cyfrowego (wtórny brak umiejętności sprawnego posługiwania się technologiami cyfrowymi). Analfabetyzm wtórny to zakłócenie w sferze funkcjonowania społecznego, co połączeniu z posiadaną wiedzą opartą o wiedzę cyfrową – wirtualną prowadzi do upośledzenie społeczno-zawodowego.

Antidotum na przedstawiony negatywny mechanizm rozwoju człowieka jest włączenie do procesu kształcenia studentów działania polegającego na nabywaniu postawy samodoskonalenia i samokształcenia. Wówczas możemy stwierdzić, że neomedia – media cyfrowe – to szansa na rozwój zarówno człowieka jak i jego miejsca pracy, warunków pracy, efektywności pracy, to szansa na lepszą jakość życia.

J. Szymański pisząc o założeniach modyfikacji systemu kształcenia i wychowania w dobie cywilizacji naukowo – technicznej stwierdza: «Zadanie studiów wyższych powinno być kształcenie ludzi twórczych, posiadających predyspozycje w zakresie prowadzenia analizy zastanych sytuacji, potrafiących samodzielnie podejmować odpowiedzialne decyzje modyfikacyjne przewidujące wszelkie zależności oraz skutki ogólnospołeczne. Żaden, najpełniejszy nawet zasób wiedzy zawodowej nie jest w stanie uwzględnić przyszłych zadań ani sprostać ich złożoności. Wobec tego należy wyposażyć absolwentów w taką strukturę wiedzy i umiejętności, aby na ich podstawie nauczyli się korzystać z ogólnodostępnych źródeł narastających informacji, potrafili je poprawnie przetwarzać i podejmować decyzje przewidujące działania z pozycji interdyscyplinarnych» [27].

Uogólnienia. U progu xxi wieku Jan Saran pisał: «edukacja staje się nadzieją na poprawę świata w nadchodzącym stuleciu, a we współczesnej koncepcji

kształcenia ustawicznego traktowana jest jako klucz do xxi wieku (...), nabiera nowego sensu i szczególnego znaczenia. Jest – w dzisiejszym rozumieniu – aktywnością całego społeczeństwa, obejmującą kształcenie i doskonalenie, doksztalcenie, rekwalifikacje samokształcenie prowadzące do zdobywania wiedzy, rozwijania postaw (...). W wymiarze podmiotowym człowieka staje się imperatywem w jego miejscu pracy, w domu, w życiu społecznym» [24]. Kształcenie studentów jest kształceniem dorosłych a edukacja dorosłych powinna być (...), nośnikiem tożsamości, przynależności, promocji społecznej i rozwoju osobowego» [24].

Jak zauważa H. Kwiatkowska źródłem zmian systemów edukacyjnych jest potrzeba kształtowania tzw. świadomości globalnej. Świadomość ta wiąże się z procesami wychowania człowieka do nowej przyszłości świata, gdzie mówimy o planetaryzacji człowieka, o «obywatelu świata», «obywatelu Europy» o «świadomości globalnej» [11].

Nauczyciel zarówno akademicki jak i niższych etapów kształcenia powinien być dla studenta – ucznia wzorem postępowania, organizowania pracy. Nauczyciel powinien «być w środowisku» a nie «być na uczelni» zamknięty we własnych problemach, powinien być zarówno nauczycielem «duszy» jak i «mózgu», w miejsce kształtowania (modelowania) powinien inspirować rozwój, powinien zmienić sposób działania z «przekazywania wiedzy» na rzecz uczenia «samodzielności poznawczej i egzystencjalnej». Uwzględniając powyższe postulaty, można stwierdzić, że nauczyciel stosujący przestarzałe metody nauczania, formy i środki dydaktyczne podważa zasadniczy cel szkoły – uczelni jakim jest wdrażanie ucznia do samokształcenia i samodoskonalenia się. Nauczyciel, który nie uwzględnia komputera w żadnym z omówionych aspektów daje dowody na swoją niereformowalność, a w konsekwencji podstawy do pytania? Czy taki nauczyciel powinien pracować w szkolnictwie? To, że komputer i wszystkie «elementy» z nim związane ze względu na swoją popularność i powszechność są koniecznym środkiem i przedmiotem kształcenia na wszystkich szczeblach wydaje się być oczywiste. Oczywistą barierą w stosowaniu komputera w procesie dydaktycznym jest często niechęć środowiska nauczycielskiego do zmiany metod i form nauczania, do samokształcenia. Niechęć czy też nieumiejętność zastosowania komputera widać wyraźnie podczas formy pracy ze studentem polegającej na zlecaniu opracowania «prezentacji» studentom, bez sprawdzania czy przedstawione przez nich prezentacje, referaty nie są plagiatami, pracami z Internetu, itp.. Brak reakcji na niesamodzielną pracę studenta to utrwalenie u Niego negatywnych postaw zarówno z punktu widzenia postaw etyczno-moralnych jak i postaw z punktu widzenia jego kreatywności, kształtowania w nim postawy przedsiębiorczości, zaradności zarówno zawodowej jak i osobistej – to działanie antywychowawcze.

Bibliografia:

1. Abramowicz W.: Narzędzia edukacyjne globalnego społeczeństwa informacyjnego. (W:) Polska w drodze do globalnego społeczeństwa informacyjnego, Raport UNDP o rozwoju społecznym, Warszawa 2002.
2. «Dydaktyka szkoły wyższej» 3(27)74, s. 192.
3. Furmanek W.: Jaki uniwersytet? Wywiad dla Nowin, Rzeszów 1996.
4. Furmanek W.: Wybrane problemy teleologii edukacji informacyjnej. (W:) Furmanek W.: Piecuch A. (red.): Dydaktyka informatyki – problemy teorii. Rzeszów 2004.
5. Furmanek W. (red.): Idea uniwersytetu w nauczaniu Jana Pawła II. Rzeszów 2006.
6. Goban-Klas T., Sienkiewicz P.: Społeczeństwo informacyjne: szanse, zagrożenia, wyzwania, Kraków 1999.
7. Hassa A.: Komputer jako środek dydaktyczny, «Komputer w szkole» Nr 3/1998,
8. Klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku (Dz.U. Nr 82, poz. 537).
9. Komisja Wspólnot Europejskich: Rola uniwersytetów w Europie wiedzy, Komunikat Komisji, Bruksela 10.01.2003, Warszawa 2003;
10. Krąpiec M.A.: Człowiek kultura uniwersytet. Lublin 1998.
11. Kwiatkowska H.: Przemiany funkcji zawodowych nauczyciela. (W:) Nowak J. (red.): Przemiany zawodu nauczycielskiego. Ossolineum, Wrocław-Warszawa - Kraków 1991.
12. Lewowicki T.: Przemiany oświaty, Warszawa 1997.
13. Łasiński G.: Sztuka prezentacji, Poznań 2000.
14. Marschand D.A.: 1988, Kultura informacyjna w firmie. «Puls Biznesu», nr 5.
15. Maryniarczyk A.: O zapomnianej misji uniwersytetów. «Nasz Dziennik», 7.04.2000.
16. Newman J.H. (przekład P. Mroczkowski): Idea uniwersytetu. Warszawa 1990,.
17. Okoń W.: Wprowadzenie do dydaktyki ogólnej. Warszawa 1996.
18. Piątek T.: Perspektywy kształcenia nauczycieli w zakresie przedmiotów technicznych. (W:) Dubovská R. (red.): Zborník príspevkov z medzinárodnej vedecko-odbornej konferencie «Technické vzdelanie ako súčasť všeobecného vzdelania». Poprad 1999.
19. Piątek T.: Kultura informacyjna komponentem kultury ogólnej. (W:) Dubovská R (red.) Technické vzdelanie ako súčasť všeobecného vzdelania, Banská Bystrica 2002, s. 389–392.
20. Piątek T.: Szkolnictwo wyższe w Polsce w świetle wyzwań cywilizacyjnych. (W:) Furmanek W., Walat W. (red.), XVII. Didmattech 2004. Technika – Informatyka – Edukacja, Rzeszów 2004, s. 123-129.
21. Piątek T.: Kultura informacyjna komponentem kwalifikacji kluczowych współczesnego nauczyciela. Rzeszów 2010.
22. Prawo o szkolnictwie wyższym. Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r.
23. Radziewicz - Winnicki A. (red.): Nauczyciel w procesie przemian. Katowice 1989.
24. Saran J. (red.): Edukacja dorosłych. Teoria i praktyka w okresie przemian. Lublin 2000.
25. Sarras H.: Kształcenie kadr naukowych w szkolnictwie wyższym. Warszawa 1975.
26. Skrzydlewski W.: Technologia kształcenia. Przetwarzanie informacji. Komunikowanie. Poznań 1990.
27. Szymański J.: Cywilizacyjna następstwa postępu technicznego. Poznań 1989.
28. Tanaś M.: Edukacyjne zastosowania komputerów. Warszawa 1997.
29. Wenta, K.: Neomedia i telamatyka – nowe wyzwania edukacyjne, edukacja informacyjna . (W:) Wenta K., Perzycka E. (red.): Neomedia w dydaktyce i działaniach wychowawczo-opiekuńczych, Szczecin 2007.
30. Woźniacki J.: Model publicznej szkoły wyższej i jej otoczenia systemowego. Zasadnicze kierunki nowelizacji prawa o szkolnictwie wyższym. Warszawa 1998.
31. <http://forsal.pl/artykuly/605728,cyfrowy-analfabetyzm-polakow-w-obsludze-komputera-gorsi-sa-tylko-rumuni-i-bulgarzy.html> (dostęp 29.03.2016)